

ANYKŠČIŲ URBANISTINIS MEMORANDUMAS

Dėl Anykščių miesto kurortizavimo ir konversijos į kultūrinį lėtąjį ekomiestą,
taip pat Anykščių identiteto ir miestovaizdžio valdymo

2022 m. liepos 23 d.

Prisimenant, kad Anykščiams prieš 90 metų buvo suteiktas kurorto statusas (Lietuvos Respublikos Kurortų įstatymas, 1932 metų gruodžio 22 diena);

Neužmirštant, kad kiekvieno miesto esmė yra pilietinis susitarimas – tai miesto priežastis, genas ir prigimtis. O tai reiškia, kad: miesto urbanistinės struktūros, architektūra ir estetika, o taip pat funkciniai miesto ryšiai, procesai ir jų kaita – yra to pilietinio susitarimo materialinė išraiška;

Taip pat prisimenant, kad tolygi regionų plėtra, žalioji urbanizmas ir deurbanizacija yra programinė Lietuvos Respublikos XVIII Vyriausybės nuostata;

Turint omeny, kad istoriniai tyrimai pateikia vis daugiau duomenų apie karališką Anykščių kilmę ir istorinę Anykščių dvaro kurortinę SPA funkciją;

Atsižvelgiant į parengtą Anykščių miesto kurortizavimo koncepciją ir veiksmų programą 2022–2027 m., vadinamą „Kurortu-A“ bei Anykščių rajono Tarybos sprendimu patvirtintą Anykščių rajono savivaldybės 2022–2024 metų strateginį veiklos planą;

Siekiant, kad Anykščių miesto vystymasis įgautų vis daugiau tikslingo kryptingumo, nuoseklumo, nenutrūkstamumo ir rezultatyvumo;

Priimamas šis plataus masto Anykščių Urbanistinis Memorandumas.

Atsižvelgiant į minėtąsias aplinkybes ir nuostatų bei dokumentų visumą ir permanentinę diskusiją apie kultūrinį ir istorinį Anykščių identitetą, kultūrinio kurorto idėją, tvarią urbanistiką ir išmintingą, lėtą gyvenseną, šis Memorandumas turėtų tapti esmine paskata laikytis integruoto požiūrio, traktuojant šiuolaikinę architektūrą, darnią miesto plėtrą ir kraštovaizdžio vientisumą kaip visumą, grįstą esamu istoriniu modeliu, gamtiniu kontekstu ir kultūrine tradicija.

APIBRĖŽTYS

Šis Memorandumas taikomas visuotiniam Anykščių urbanizmui kaip gyvenimo, veiklos ir materialios kūrybos metodui Anykščių miesto teritorijoje ir remiasi gyvąja istorine miesto praktika, grįsta pagarba paveldui, gamtinei aplinkai, tradicijoms bei orientuojasi į lėtą, subalansuotą kultūrinę ekoevoliuciją.

Šis Memorandumas remiasi tvairiu miesto identiteto vystymu, gyvenimo kokybės kriterijais, sutelkta veikla, urbanistine logika ir architektūrine darna taip pat miesto galios didinimu bei ilgalaike nauda miestui ir miestiečiams;

Šiuo Memorandumu siekiama sukurti Lietuvoje naują, kokybišką, stiprų ir savito identiteto XXI amžiaus kultūrinį miestą-kurortą – Anykščius.

Šis Memorandumas yra esminis susitarimas stengtis Anykščius padaryti geriausiai Lietuvoje gyventi tinkama vieta, paversti Anykščius mitiniu miestu, traukiančiu čia gyventi jaunimą, kūrybininkus, intelektualus ir darbštuolius, o pirmiausia – pačius anykštėnus.

PRINCIPAI

1-asis principas. Miesto, kaip istorinio urbanistinio miestovaizdžio išskirtinę ir visuotinę vertę sukuria jo laipsniška evoliucinė, o taip pat planinga teritorinė plėtra, profesionaliai ir atsakingai išreikšta per tikslinius orientyrus ir vertybines nuostatas, kurios apima gamtinius bei urbanistinius kontekstus ir įkūnija visuomenės suvoktas ekonomines, socialines ir kultūrinės vertybes.

2-asis principas. Gyvajai architektūrai istoriniame urbanistiniame miestovaizdyje keliamas uždavinys – atliepti aktualius poreikius ir plėtros dinamiką, skatinant socialinius ekonominius pokyčius, tikslingą infrastruktūros plėtrą, kartu gerbiant paveldą: urbanistines struktūras ir dominantes, miestovaizdį ir gamtinę aplinką.

3-asis principas. Savivaldybės ir kitų valdžios institucijų perspektyviniai sprendimai turi būti grindžiami miesto kaip visumos vizija ir dialogu su Anykščių gyventojais, specialistais, kitais susijusiais ir suinteresuotais asmenimis ar asociacijomis.

TIKSLAI

1-asis tikslas. Anykščių istorijos įdarbinimas, identiteto stiprinimas.

Kurti – stipraus identiteto, rūšinį miestą su kilmės dokumentais. Vykdyti nuolatinius istorinius šio miesto ir čia veikusių asmenybių tyrimus ir juos panaudoti miesto nūdieneje.

2-asis tikslas. Miesto centro pertvarka ir revitalizacija.

Sukurti – bendramiestinį socialinį-urbanistinį koncentratą – daugiafunkcinį branduolį Anykščių centre. Darnų ir artikuliuotą erdviškai, kokybišką architektūriškai bei funkcionalų ir atraktyvų klasterį, remiantis istorine pagrįsta istorine medžiaga ir humaniškos urbanistikos principais.

3-asis tikslas. Nuosekli urbanistika, darni architektūra, tvari estetika.

Kurti – įtraukų, būnamų ir paveikų, architektūriškai darnų, vertybiškai orientuotą ir artikuliuotą miestą. Taip pat – racionalų, funkcionalų, efektyvų ir tvarų miestą, kontekstualų, mastelišką ir medžiagiškai ekodraugišką, vietišką miestą bei visiems pasiekų miestą.

4-asis tikslas. Botaniškas ir belvederiškas miestas.

Sukurti – botanišką ir belvederišką miestą bei landšaftiškai kultūringą peizažinį miestą-sodą.

5-asis tikslas. Naujo tipo kultūrinis kurortas.

Sukurti – kokybišką, konkurencingą ir savitą kurortą, atitinkantį XXI amžiaus turizmo, laisvalaikio, mobilaus darbo ir sveikatinimo tendencijas bei kuo efektyviau panaudojantį vietines tradicijas, gamtinius bei žmogiškuosius išteklius.

6-asis tikslas. Lėtasis miestas, ramus, pėsčias miestas.

Kurti – Lėtąjį miestą – be streso, be trinčių. Nekonfliktišką ir pagarbų kitiems, vizualiai ir akustiškai ramų miestą.

7-asis tikslas. Ekologiškas ir sveikas miestas.

Sukurti – švaraus oro ir vandens miestą; žaliosios energetikos miestą; ramų, švarų, judrų ir sveiką gyvenseną puoselėjantį miestą.

8-asis tikslas. Atviras bendramintiškoms idėjoms, bendradarbiavimui ir tvarioms investicijoms miestas.

Kurti – svetingą ir draugišką aplinką Anykščiuose kūrybingoms asmenybėms, organizacijoms ir įmonėms, norinčioms ir galinčioms dalyvauti visokeriopame Anykščių pagerinime.

9-asis tikslas. Komunikuojantis kultūrinis fenomenas kaip Anykščių formatas.

Kurti – „Anykščių Formatą“ – kaip nuolatinę svetingumo ir kultūringos komunikacijos būseną, kuri ženklintų žemo slenksčio kultūrinę oazę – bendraujančią, empatišką ir turinčią ką pasakyti tiek Lietuvos, tiek užsienio erdvėje.

10-asis tikslas. Pilietiškumas, bendruomeniškumas, nuoseklumas.

Kurti – pilietiniu susitarimu grįstą miestą – bendruomenišką, solidarų, orientuotą į kompetencijų konkurenciją ir naudą visai bendruomenei. Kurti miestą, žinantį, ką daro, dėl ko daro, – ir tai darantį tai nuosekliai, sutelktomis jėgomis.

VALDYMO IR PLĖTROS GAIRĖS

1-oji gairė – įsteigti tarpdisciplininę Kurortizavimo tarybą strategijai „Kurortas-A“ diskutuoti ir vystyti;

2-oji gairė – įsteigti tarpdisciplininį Kurortizavimo komitetą strategijai „Kurortas-A“ koordinuoti, valdyti ir parengti „Kurortas-A“ įgyvendinimo planą ir budinčią darbotvarkę;

3-oji gairė – įsteigti Anykščių savivaldybės įstaigą – Agentūrą „Kurortas-A“ – kurorto plėtrai, naudingų ryšių mezgimui, investicijų paieškai ir pritraukimui, informacinei sklaidai ir komunikacijai su kurortininkais ir suinteresuotomis grupėmis ar įmonėmis;

4-oji gairė – įtraukti Pasaulio Anykštėnų Bendriją ir neasocijuotus iš Anykščių kilusius profesinius lyderius į strategijos „Kurortas-A“ kūrimą, vystymą ir įgyvendinimą;

5-oji gairė – megzti dalykinius santykius su didžiais Baltijos regiono miestais, siekiant abipusiai naudingo bendradarbiavimo deurbanizacijos srityje.

6-oji gairė – parengti strategijos „Kurortas A“ įgyvendinimo planą ir darbotvarkę;

7-oji gairė – megzti naudingus susigiminiavusių miestų ryšius su Europos kurortais;

8-oji gairė – megzti ryšius ir siekti narystės tarptautinėse organizacijose: Europos istorinių pirčių miestų asociacijoje, Tarptautinėje Lėtų miestų asociacijoje, Europos karališkųjų kurortų asociacijoje;

9-oji gairė – pradėti Anykščių miesto centro urbanistinio audinio atkūrimo ir miesto centro revitalizavimo projektavimo procesą, taikant aukštos kokybės reikalavimus;

10-oji gairė – parengti Anykščių centro architektūrinių ikonų – A. Baranausko klėtelės, Okuličiūtės dvarelio ir kitų – revitalizavimo ir optimalaus įveiklinimo projektus, taikant aukštos kokybės reikalavimus;

11-oji gairė – pradėti Anykščių minkštosios infrastruktūros ir komunikacijos lauko pertvarką ir pagerinimą, taikant aukštos kokybės reikalavimus;

Anykščių rajono savivaldybės meras
Sigutis Obelevičius

Pasaulio anykštėnų bendrijos pirmininkas
Tomas Ladiga